

[Rager.]

overtaget af de paagældende Kommuner. Forholdene har udviklet sig saaledes, at man praktisk talt kan sige, at hver Købstad i Danmark har sit kommunale Værk. Men da saa Landbruget skulde elektrificeres, byggede man paa Landet Andelsværker. Man kunde den Gang ikke finde sammen med Byerne, og det var kun naturligt, for Forholdene ligger saa forskelligt i Land og By med Hensyn til Fordeling. Derfor byggede man de store Oplandsværker, som man ser rundt omkring. Kun ganske enkelte Steder paatog Byen sig at forsyne sit Opland. Paa den Maade fik man altsaa flere Steder elektricitetsproducerende Værker liggende ude paa Landet ved Siden af dem i Byerne, og det blev tilsammen forholdsvis mange smaa Værker.

Saa kom Vanskelighederne, og de har nu vist sig. Hver Gang et Værk i en By skal udvides, undersøges det: Hvad er nu billigst for os, skal vi købe Elektricitet fra vor Naboby, eller skal vi købe det fra det Højspændingsværk, hvis Ledninger ligger lige i Nærheden, eller skal vi udvide selv? Og da gaar det meget ofte saaledes, at man vælger den egne Udvidelse, idet det viser sig, at de forskellige Fremgangsmaader koster nogenlunde lige meget.

Man vil forstaa, at det er ret store Interesser, der her tærner sammen. Den egne Udvidelse er med Dieselmotorer, store Maskinanlæg o. s. v. Man vil forstaa, at der kommer industrielle Interesser ind, som netop arbejder i denne Retning, hvorimod det, hvis der skal bygges store Centraler, sker med Dampturbiner og Ledningsbygning som kalder paa andre industrielle Interesser.

Det, man bør stræbe efter, naar man er blevet klar over, at man vil gaa til Centralisation, maa være, at Staten kommer til Hjælp, og det kan formentlig ske paa den Maade, at man uden at røre — og det bør man heller ikke gøre — ved det kommunale Selvstyre gaar den Vej frem, at man i de Tilfælde, hvor et Værk kan vælge mellem at udvide eller at forbinde sig med et andet Værk, stiller et Laan til Disposition for det Beløb, som denne Ledning koster, idet det saa efterhaanden afbetales til Laanefonden gennem det, som er tjent ind gennem Elektricitetsleveringen gennem Ledninger, et Princip, som sikkert vil blive udarbejdet af det Udvalg, som sidder nu, og som nok viser sig at være den rette Vej frem.

Jeg henleder Opmærksomheden paa denne Sag, som er en meget stor og en meget interessant Sag, der sikkert vil komme til Afgørelse her i den nærmeste Fremtid.

Jeg vil derefter gerne gøre nogle Bemærkninger om Passpørgsmaalet. Jeg er fuldstændig kendt med de Diskussioner, der tidligere har været ført, ikke alene her, men ogsaa paa det interparlamentariske Møde i Stockholm angaaende Pasforholdene, og jeg har ogsaa set, hvorledes nogle Stater ikke mener at kunne opgive Pastvangen, medens man egentlig fra dansk Side ikke synes at have Lyst til at holde paa den.

Jeg skal ikke svinge mig op til de store Højder af Indignation over, at Folk en Gang imellem skal anskaffe sig et Pas. Jeg synes ikke, det er saa forfærdelig slemt. Naturligvis, naar vi har Nabolande, der ligger os saa nær, som Sverige ligger os i København og Tyskland andre af vore Medborgere, er det lidt latterligt, at det skal gøres alt for svært at komme lige indenfor dør. Men det forekommer mig alligevel, at ved den Metode, man nu har løst det paa, ved de nuværende Pseudopas, gør Staten sig selv latterlig. Og noget lignende gælder egentlig ogsaa det, som det ærede Medlem Hr. M. Simonsen var inde paa i Gaar, at man paa Hotellerne faar stukket disse Plakater ud, hvorpaa man skal skrive sit Navn og sin hele Historie.

Det, som efter min Mening er det uheldige ved det, er, at Folk slet ikke tager det alvorligt, og jeg henstiller, om Staten i det lange Løb staar sig ved at have Institutioner, der er af en saadan Art og Sammensætning, at de ikke tages alvorligt, og at man virkelig heller ikke kan forlange, at de bliver taget alvorligt, fordi de i sig selv er umulige og latterlige som Kontrolmidler.

Jeg tror ikke og jeg forstaaer ikke, at det skulde være nødvendigt at have en fællesnordisk Optræden her — det synes jo nu at skulle blive et af Slagordene, naar man skal lægge Hindringer i Vejen for noget.

Jeg er slet ikke klar over, om Danmark i alt Fald ikke for sit Vedkommende kunde give Afkald paa, at andre skulde vise Pas, naar de kom hertil. Vi har jo atter og atter hørt det gamle Argument, at de, der vil snyde sig ind, kommer ind alligevel. Naar vi forlangte, at de Udlandinge, der var her, i givet Tilfælde skulde kunne legitimere sig med et Pas, behøvede de jo ikke absolut at vise det, naar de steg i Land; de, vi vil forhindre i at komme ind, kommer jo ind alligevel. Jeg kan ikke se, at det virkelige skulde være nødvendigt paa det Omraade at følge en fællesnordisk eller en intereuropæisk Fremgangsmaade.

Jeg er ikke i Tvivl om, at der kan fremføres en Del Betæneligheder ved det, jeg siger her, jeg ved ikke, om vi fra Mini-